

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА
«ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я»**

Наумова Юлія Юріївна

здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня

Музика Лідія Володимирівна

кандидат біологічних наук,
доцент кафедри ботаніки, біоресурсів
та збереження біорізноманіття.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Анотація: у статті розглядаються методологічні аспекти впровадження інтерактивних методів навчання як засобу підвищення пізнавальної активності учнів у процесі навчання основ здоров'я в закладах загальної середньої освіти.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, навчально-виховний процес, активізація пізнавальної діяльності, урок, здоров'язбережувальна компетентність.

Проблема активізації пізнавальної діяльності, розвитку самостійності та креативності учнів є однією з актуальних проблем сучасної педагогічної науки. На сьогодні в Україні та світі активно впроваджується компетентнісний, практико-орієнтований підхід із використанням у навчальному процесі активних й інтерактивних методів навчання, що значно підвищує його якість та ефективність [6]. Це дозволяє перейти від традиційних методів викладання, орієнтованих на вчителя, на підхід, орієнтований на учня, як активного учасника навчального процесу [4].

Використання інтерактивних методів навчання сприяє підвищенню пізнавальної активності учнів, росту їхньої мотивації до вивчення предмету, посилює діяльнісний підхід до навчання, дозволяє обмінюватися інформацією,

отримувати зворотній зв'язок, формувати навички успішного спілкування та спільного вирішення проблем, вміння моделювати навчальні ситуації, працювати в команді, прислухатися до думки кожного, брати відповідальність за спільну й особисту діяльність [4, 9, 10, 11]. Окрім цього, використання інтерактивного навчання розвиває комунікативні навички, знімає нервову напругу, дає можливість змінювати форми діяльності та акцентує увагу на головних питаннях [4, 10].

На сьогодні, у системі навчання і виховання учнів важливу роль відіграє навчальний предмет «Основи здоров'я», викладання якого відіграє важливу роль у створенні умов для здобування учнями знань, розвитку життєвих навичок, які сприятимуть формуванню мотивації до здорового способу життя, збереженню та зміцненню здоров'я [7].

Програма курсу є досить об'ємною та структурована за чотирма розділами: здоров'я людини; фізична складова здоров'я; психічна й духовна складові здоров'я; соціальна складова здоров'я [5]. Такі значні обсяги навчального навантаження вимагають від вчителя значного рівня компетентності, вміння поєднувати традиційні методи й технології навчання з інтерактивними, що сприятиме пробудженню інтересу учнів до навчання, активізації їх пізнавальної активності та дозволить суттєво підвищити ефективність, результативність та якість навчально-виховного процесу в закладах середньої освіти.

Використання інтерактивних методів навчання на уроках з основ здоров'я ґрунтуються на активній участі та взаємодії всіх учнів, яка може бути представлена роботою в групах, мозковим штурмом, рольовими іграми, дискусіями, творчими проектами, аналізі та моделюванні вирішення проблем та життєвих ситуацій (кейс-стаді) [8].

Аналіз літературних джерел показав, що інтерактивні методи навчання можуть бути впроваджені на всіх етапах більшості уроків з основ здоров'я. **Зокрема, на етапах актуалізації опорних знань та закріплення нового матеріалу доцільно використовувати метод «Мікрофон», який дає можливість**

кожному учню відповісти на запитання та висловити свою думку чи позицію. Особливістю даного методу є те, що висловлені думки не оцінюються і не коментуються, а слово надається лише тому хто отримує «символічний» мікрофон [3].

Для прикладу, на уроці з основ здоров'я у 8 класі на тему: «Оздоровчі системи» учням можна запропонувати дати відповідь на запитання.

1. Що на вашу думку означає поняття «оздоровчі системи»?
2. Які переваги та недоліки народних методів оздоровлення?
3. Які методи загартовування ви знаєте?

На сьогодні досить ефективною інтерактивною технологією колективного обговорення, яку можна застосовувати на різних етапах уроку є метод «Мозкового штурму» головною функцією якого є оперативне вирішення проблеми на основі генерації ідей, стимулювання творчої активності учнів та висловлення ними під час обговорення якомога більшої кількості варіантів вирішення [1].

Окрім цього, при вивченні основ здоров'я у 8 та 9 класі доцільно застосовувати тренінги, які, як відомо, є ретельно спланованим процесом надання знань, відпрацювання умінь та навичок, зміни чи оновлення певних ставлень, поглядів і переконань[2]. Використання тренінгів забезпечує активну участь та творчу взаємодію учнів між собою і з учителем, сприяє підвищенню комунікативної компетентності учасників, розвитку їх спроможності ефективно взаємодіяти з оточуючими; інтенсифікації навчання та отриманню конкретних навичок і вмінь [1, 2, 7].

Для перевірки ефективності використання інтерактивних методів при вивченні основ здоров'я було проведено ряд уроків у 8 класі з використанням інтерактивних методів навчання, після чого було здійснено повторне діагностичне тестування учнів досліджуваного класу. Структура занять розроблена відповідно до сучасних норм інтерактивного уроку. На кожному етапі уроків використовували значну кількість інтерактивних методів, зокрема «Мозковий штурм», рольові ігри, науковий диктант: «Мікрофон», «Мої

очікування», «Фішбоун», «Сходишки успіху».

На основі порівняльного аналізу встановлено, що використання інтерактивних методів навчання при викладанні курсу «Основи здоров'я» призводить до підвищення пізнавальної активності учнів та рівня їх досягнень. Зафіксовано збільшення успішності класу, передусім за рахунок зменшення кількості учнів, які мали низький рівень від 22,2 до 2%. Водночас, кількість учнів з високими показниками зростає на 15 %. Окрім цього, по завершенню дослідження не було виявлено учнів з низьким рівнем пізнавальної активності, що підтверджує важливість інтерактивного навчання як засобу підвищення зацікавленості до навчального матеріалу та росту мотивації до його сприйняття.

Отже, використання інтерактивних методів значно сприяє підвищенню результативності навчання, що дозволить суттєво підвищити якість вивчення основ здоров'я та сприятиме розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів, формуванню навичок збереження, зміцнення та відповідального ставлення до здоров'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Босик Д. А., Тригуба О. В. Формування комунікативної компетентності в учнів на уроках основ здоров'я. *Оргкомітет*. 2022. С. 40.
2. Вчимося жити разом. Посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (основна і старша школа) / Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та ін. К. : Видавництво «Алатон», 2017. 376 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К. : Академвидав, 2004. 218 с.
4. Маріна Б. Методичні аспекти використання інтерактивних методів навчання на уроках української мови у початковій школі. *Молодий вчений*. 2019. 9 (73). С. 355–358.
5. Основи здоров'я 6–9 класи. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navch.progr.2022.osnovy>.

6. Пометун О. І., Гупан Н. М., Власов В. С. Компетентнісно-орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.

7. Румянцева Т. В. Тренінг як інтерактивний метод навчання. *Практика соціальної роботи*. 2014. С. 99–107.

8. Успенська В. М. Особливості якісного освітнього процесу з основ здоров'я. Сучасний вимір та стратегії розвитку особистісно-професійної компетентності педагога : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 15 березня 2019 року). Суми: НВВ КЗ СОІППО, 2019. 234–238 с.

9. Giorgdze M., Dgebuadze M. Interactive teaching methods: challenges and perspectives. *International E-Journal of Advances in Education*. 2017. 3 (9). P. 544-548.

10. Technological pedagogical content knowledge – a review of the literature / Voogt J., Fisser P., Pareja Roblin N. et al. *Journal of Computer Assisted Learning*. 2013. 29. P. 109–121.

11. Voogt J. Teacher factors associated with innovative curriculum goals and pedagogical practices: Differences between extensive and non-extensive ICT-using science teachers. *Journal of Computer Assisted Learning*. 2010. 26. P. 453–464.